

inuenient dñs multos q̄ ea pcurēt. Quid ḡ curas de illis quoz p̄tate ea alijs dimissur? Sufficit enī diei malicia sua. q. d. Sufficit tibi labor quē pateris p̄p̄tēcia: noli de sup̄fluis laborare. Vel aliter: AVG. de ser. do. in monte: Nō dī crastinus dies nisi in tpe vbi p̄terito succedit futur: Ergo cū aliqd boni opamur nō terrena: sed eterna cogitemus. crastin' enī dies sollicitus erit sibi ipsi. cū opo: tuerit sumas cibū z huiusmodi. s. cūz necessitas v̄gere cepit. Sufficit enī diei malicia sua. i. sufficit q̄ ista sumere v̄gebit necessitas: quā malicia noiat: qz p̄nalis ē nobis: p̄inet enī ad mortalitātē quā peccādo meruim'. hūc ḡ pene t̄p̄al' nēcitatē noli addē aliqd grauius vt nō solū ea patiāris: s̄ etiā p̄pter hanc explendā militēs dēo. Dic est cauedū: ne cū viderim' aliqd seruū dei puidere: ne ista necessaria desint: v̄l sibi vel eis quoz cura sibi cōmissa ē iudicemus cū p̄tra dñi p̄cepta facē: z de crastino cē solliciti. nam z ipse dñs cū ministrabāt angelis: p̄pter ex̄plū loculos habē dignatus ē. Est in actib' aploz scriptū ea q̄ ad victum sūt necessaria: pcurata esse in futurū p̄pter iminentē famē. nō ḡ hoc dñs increpat: si quis humano more ista pcurat: sed siqz p̄p̄tēcia nō militet dēo. HILA. hoc etiā totū sub dicti celestis significatiōe p̄tinet. jubemur iḡ nō ambire de futurū. Satis. n. vite n̄re malicia dīez q̄bus viuim'. s. p̄tā sufficit: vt cōtra hec purgāda oīs vite n̄re meditatio: laborqz verset. Cessante autē cura nostra ipsa futura sollicitia sunt dñi nobis et̄ne claritatē p̄fēt' dēo pcuratē pponit. CA. VII.

Nolite iudicare z non iudicabimini: nolite condēnare z non cōdēnabimini. In q̄ enī iudicio iudicaueritis iudicabimini: z in qua mēsurā mēsi fueritis remetiet vobis.

AVG. de ser. do. in monte: Quia cū ista t̄p̄alia pcurant in futurū: incertū ē quo aio fiat: cū possit simplici corde fieri z duplici: oppositū hoc loco subiecit: Nolite iudicare. vel alit: GHRY. in ho. hucusqz exposuit cōsequentiā ad elemōsina p̄tinentē: nūc autē incipit exponere p̄sequentiā ad oīz respicientē. Et est doctrina hec quodāmodo p̄ oīz: v̄l sit oīz narratiōis talis: Dimitte nobis debita nostra. z seq̄t. Nolite iudicare: vt nō iudicemini. CHRY. sup̄ matth. Sed si iudicare phibet: q̄ p̄sequentiā paulus in corinth. iudicat fornicantē: z petrus ananiam z saphirā mēdaciū arguit: s̄ qdē hūc locū sibi huiusmodi sensū exponit: qz dñs hoc mandato non phibet christianos ex beniuolētia alios corripere: s̄ ne p̄tāctantia iusticie sue christiani christianos despiciāt: ex solis plerūqz suspitiōibus odiētes ceteros z cōdēnates. Et sub specie pietatis p̄p̄tēcia odiū exequētes. CHRY. i. ho. An nō dixit: ne q̄s cē facias peccantē: s̄ ne iudicaueris: hoc ē ne amarus fias iudex. corripe quippe nō vt hostis expetens vindictā: s̄ vt medicus institues medicinam.

CHRY. sup̄ matth. s̄ vt nō siquidē corripēt christiani christianos puenit sermo q̄ dicit: Nolite iudicare. s̄ si nō sic corripuerint: nūqd p̄pter hoc p̄sequēt indulgentiā mali poris: qz nō addidit alterū malū. Hoc autē diximus volētes ostēdere: qz hic sermo non ē positus de primis nō iudicādis: q̄ peccāt in dēū: s̄ q̄ in nos peccāt. Qui enī nō iudicat primū p̄pter p̄ctm̄ in se cōmissū: illū nec deus iudicat p̄pter p̄ctm̄: s̄ dimittit ei debita: sicut z ipse dimisit. CHRY. in ho. Vel alit: Nō simpliciter vniuersa p̄ctā iubet nō iudicare: sed his q̄ multis malis sūt pleni: z alios p̄ minimis iudicat: hāc phibitionē facit. Sicut z paul' nō simpliciter phibet iudicare eos q̄ peccant: s̄ discipulos iudicātes de magistris redarguit: o cōsens vt eos q̄ sup̄ra nos sūt nō iudicem'. HILA. Vel aliter: Iudicari de sponsiōib' suis dēū vetat: qz vt iudicia ex incertis reb' inter hoīes sumit: ita z hoc iudiciū aduersus dēū ex ambiguitate suscipit: qd penitus repellit a

nobis: vt cōstans pot' fides retineat: qz nō sicut i certis reb' p̄ctm̄ sit p̄p̄tēcia iudicasse: s̄ si in his reb' dederō iudiciū: initū sit criminis. AVG. de cō. euā. Vel alit: Hoc loco nihil aliud p̄cipi existimō nisi vt ea facta que dubiū ē quo animo fiant: in meliōrē p̄tē interpretemur. Deus autē que nō p̄nt bono aio fieri: sic sūt sup̄ra blasphemie z huiusmodi: nobis iudicare p̄mittit. de factis autē medijs q̄ possūt bono z malo animo fieri: temerariū est iudicare: maxime vt cōdēnem'. Duo autē sūt in q̄bus temerariū iudiciū cauere debem': cū incertū est quo aio q̄cūqz factū sit v̄l cū incertū ē: q̄lis q̄sqz futurū ē q̄ nūc v̄l bon' vel mal' apparet. Nō ḡ rep̄hēdam' ea q̄ nec scim' quo aio fiat: neqz ita rep̄hēdam' q̄ manifesta sūt vt desperem' sanitatem. Pōt autēz mouere qd ait: In quo iudicio iudicaueritis: iudicabimini. Nunqd si nos temerario iudicio iudicauerimus temere etiā de nobis de' iudicabit: aut nūqd si mēsurā iniquā mēsi fuerim': z apud dēū ē iniqu' mēsurā v̄l nobis remetiat: Nā mēsurā noīe ipsū iudiciū significatū arbitror. Sed hoc dictū qm̄ temeritas q̄ punis aliū: ipsa te puniat necesse ē. Iniquitas enī sepe nihil nocet ei q̄ patit iniuriā: ei vō q̄ facit necesse ē vt noceat. AVG. xxi. de ciui. dei: Dicit aliq̄ quō v̄ez ē qd ait ch̄rist': vt in q̄ mēsurā mēsi fueritis remetiet vobis: si t̄p̄ale p̄ctm̄ supplicio puniat eterno: Nec attendūt: nō p̄pter eq̄le t̄p̄is spaciū: s̄ p̄pter vicissitudinē mali. i. q̄ mala fecerit mala patiat: eandem dictā mēsurā fuisse: quīs in ea re hoc p̄p̄tēcia possit accipit: de q̄ deus cū hoc diceret: loq̄bat. i. de iudicijs z cōdēnatiōib'. Proinde q̄ iudicat z cōdēnat iuste: si iudicat z cōdēnatur: iuste in eadē mēsurā recipit: quīs non hoc qd dedit. Iudicio. n. fecit qd iniquū ē: iudicio patitur quod iustum est.

Quid autē vides festucam in oculo fr̄is tui: z trabē in oculo tuo nō vides? Aut quō dīcis fr̄i tuo: Fr̄as sine eijciā festucā de oculo tuo: z ecce traba ē in oculo tuo? Hypocrita ejice p̄mū trabē de oculo tuo: z tunc videbis ejicere festucam de oculo fr̄is tui.

AVG. de ser. do. Quia temerario z iniqu' iudicio dñs nos anouerat: maxie autēbī temere iudicat q̄ de incertis z facile rep̄hēndūt: q̄ magis amat vitupare z dānare q̄ emēdare atqz corrigere: qd vitiū vel supbia ē vel inuidētia: p̄nt subijcit z dicit: Quid autē vides festucā i oculo fr̄is tui: z trabē i oculo tuo. nō vides? HIE. De his loq̄t q̄ cū mortali crimine detineat obnoxij minora p̄ctā s̄b' nō p̄cedūt: vt si forte ita ille peccauerit: tu odio rep̄hēdas. Quātū autē int festucā z trabē: tāntū int irā distat z odiū: odiū enī irā inueterata ē. fieri autē pōt vt si irasceris hoī: velis eū corrigi: nō autē si eum oderis. CHRY. in ho. Multi etiā hoc faciūt q̄ si viderint monachū sup̄flūū veſtimentū hāte: aut copiosiori cibo potitū: amari fiūt acufatores: q̄d iudicē ipsi rapiētes z crapulam patientes.

CHRY. sup̄ mat. Vel alit: Hoc qd hic dī doctorib' puenit. De enī p̄ctm̄ diiudicat modicū aut magnū sibi peccātis psonā. Laici enī p̄ctm̄ modicū ē: z festuca q̄rū ad peccatū sacerdoti: qd trabi p̄p̄tēcia. HILA. Vel alit: P̄ctm̄ in sp̄m̄ sc̄m̄ ē oluie v̄tutis p̄tate negare: z x̄p̄o s̄bam abnue re cōmunitatis p̄ quē qz in hoīez venit de': hō rursus veniet in dēū. Ergo q̄ta int festucā z trabē dīta ē: tāntū ostendit p̄ctm̄ i sp̄m̄ sc̄m̄ cetera crimina excedē: vt cū ifideles delicta corpis alijs exp̄robāt: onus p̄cti qd de p̄missis dei abi gūt: i se an nō videāt in oculo: trabē itaqz in mētis acie icidēte. Sequitur: Aut quomodo dices fr̄i tuo: sine eijciā festucam de oculo tuo: z ecce in oculo tuo traba ē.

CHRY. i. cum facile arguis peccatū fr̄is tui: ipse aut in eodem peccato vel in maiori existens. AVG. de ser. do. Primū ergo cogitemus cū aliqd rep̄hēdere nos necessitas coegerit: v̄tū tale sit vitium quod nunq̄

habuimus. Et tunc cogitem? et nos oēs esse: et habere potuisse. vel tale quod habuimus? et tam non habemus? et tunc tagat memora: communis fragilitas: ut illa correctione non odiū sed misericordia pcedat. Si autem inuenerim? nos in eodē vitio esse non oburgem? sed pgemiscam? et ad paritē conandū inuitem? Raro autem ex magna necessitate oburgationes adhibēde sūt: in quibus non nobis sed ut dñō seruiatur infirmus. **CHRY.** sup matth. Uel aliter: Quō dicitis fratri tuo. i. quo pposito putas ex charitate ut salues primum tuū: non quod teipsum ante saluares? Uis quod non alios sanare: sed p bonā doctrinā malos actus celare: et scientie laudē ab hominibus querere: non edificationē mercedis a deo: et es hypocrita. vñ seqt: Hypocrita: eijce pmutrā bēn de oculo tuo. **AVG.** de ser. 20. Acculare. n. vitia officii est bonorum: quod cum mali faciūt: alienas ptes agūt: sicut hypocrite quod tegūt sub psona quod sūt: et ostendunt in psona quod non sūt. **CHRY.** in ho. Et notandū quod vbi cūq; vult monstrare magnū aliqđ peccatū a cōtumelia icipit sicut ibi: Serue nequā omne debitū dimisi tibi. et iō hic dicit: Hypocrita eijce pmutrā. Et nē que sūpilius sūt: magis aliqđ nouit: quod que sūt aliorū: et que maiora sūt: magis videt quod que minora: et seipsum magis diligit quod primum. Et iō iubet eū qui obnoxius ē multis peccatis: non amarū eē uiu: dicē delictorum alterius: et maxime cū fuerint parua quod de ab arguendō aut a corrigēdo auertēs: sed pbiher pposita ptenere et alienis insulere. Oportet enī ut pmo cū diligētia inuestiges que tua sūt: et tūc quod primi sūt discuties. et iō seqt: Et tūc videbis eijcere festucā de oculo fratris tui. **AVG.** de ser. 20. in monte: Auserēs enī de oculo nostro trabē inuidie vel malicie vel simulationis: videbimus eijcere festucam de oculo fratris.

Nolite sanctū dare canib? neq; mittatis margaritas uestras an porcos: ne forte cōculcēt eas pedibus suis: et canes cōuersi dirūpant vos.

AVG. de ser. 20. in monte: Quia pōt aliquos p non me simplicitatis ad quā p supiora induxerat decipere: ut sic putet vitiosū esse aliqđ verū occultare: quō vitiosus ē fallū dicere: recte subiūgit: Nolite sanctū dare canibus: neq; mittatis margaritas uestras an porcos. **CHRY.** sup matth. Uel aliter: Iusserat supius dñs diligere inimicos et benefacere his qui peccāt in nos. ne quod cogitarēt sacerdotes etiā quod dei sunt eis cōcare: talē cogitationē ppefecit dicēs: Nolite sanctū dare canib?. ac si dicet: Nō dāt vobis diligere inimicos et benefacere eis de vris corpali b? bonis: nō tñ de meis spiritalib? passim: qm in natura vobiscū cōes sūt nō in fide: et de carnalia bnficia dignis et indignis siliū pstat: nō aut gratias spiritalis. **AVG.** de ser. 20. in mōte: Querendū autē ē quod sit sanctū: quod margarite: quod porci. Sanctū ē quod corūpe nefas ē: cui? scelestis volūtas rea tenet: quous illud incorruptibile maneat. Margarite autē sūt quecūq; spiritalia magna estimanda sunt. Et itaq; vna eadēq; res et sanctus et margarita dici possit. Sed sanctū dē ex eo quod nō dē corrupti: margarita vero ex eo quod nō debet cōtemni. **CHRY.** sup matth. Uel aliter: Sanctū ē sicut baptisimus: gratia corpis christi: et huiusmodi. Mysteria autē veritatis margarite sūt: quod sicut margarite cluse cochleis posite sūt in pfūdo maris: sic mysteria diuina vrbis inclusa posita sūt in altitudi ne sensus sacre scripture. **CHRY.** in ho. Que quēdē his quod bone mentis sūt: et intellectū hñt: reuelata honesta apparet. his autē quod insensibiles sūt magis vidēt reuerēda: cū ignorant. **AVG.** de ser. 20. Canes autē p impugnatōibus veritatis: porcos p pceptis: ppositis non incorgrue accipiunt. Quapropt quod canes exstīt ad dilacerandum: quod aut dilacerat: integrū eē non sinūt. dixit: Nolite sanctū dare canib?. quod qm in ipsis ē si fieri posset: conāt perimere veritatē. Porci autē quous non ita ut canis mor su appetant: passim tñ calcēdo inqñāt. Et iō dicit: Neq;

mittatis mar. ve. ante porcos. **RABA.** Uel canes sunt ad vomitū reuersi: porci nō dñi cōuersi: sed in luto vitio: rū puerfati. **CHRY.** Uel aliter: Canis et porcus imunda aialia sūt: sed canis ex omni pte: quod nec ruminat: nec vngulā fundit. Porcus autē ex pte: nam vngulā hñt sūffam: sed nō ruminat: ppter quod canes puto intelligendos gentiles vel hereticos oīno imundos: et ppter actus: et ppter fidez: porcos autē hereticos: quod nomē dñi inuocare vidētur. Non ē quod sōm dare canib? quod baptisim? et alia sacramenta nō sūt vāda nisi fidē habentib?. Itē mysteria veritatis. i. margarite: non sūt vāde: nisi desiderantib? veritatē: et cū hoc rōne humana viuētib?. Si enī porcis ea miseris. i. scē. ose vite delectatiōe grauatis: non inteligerēt piositatem earū: sed estimant eas similes ceteris fabulis mūdialibus: et eas actib? suis carnalib? cōculcāt.

AVG. de ser. 20. Calcarī enī dē quicquid ptemit. Et iō dicit: Ne forte cōculcēt eas pedibus suis. **GLO.** Dicit autē: Ne forte: quod respiscē pnt ab imūdia. **AVG.** Quod autē sequitur: Et cōuersi dirūpant vos. Nō autē ipsas margaritas: illas enī cōculcāt. et cū cōuertunt ut adhuc aliqđ audiat: dirūpant eū a quo missas margaritas pculcant. nō enī facile inueniēs quod ei gratū eē possit: quod magno labore inuenta ptenant. Qui ergo tales docēt quō nō dirūpant indignādo et stomachādo nō video. **CHRY.** sup matth. Uel porci nō solū carnalib? actibus margaritas pculcāt: sed etiā post modicū cōuersi p inobediētiā rūpūt pbitores earū. frequent aut et scādaliqatī calūniant eos qsi dogmatū nouorum seminatores. Canes etiā cōculcāt sancta sordidib? actibus: disputatiōib? suis rūpūt p dīcatōrē veritatis. **CHRY.** in ho. Et bene dixit: Cōuersi fingūt enī māfietudinē ut addiscāt: deinde cū dēdicatō detrahūt. **CHRY.** sup matth. Rōnabilē autē margaritas dari porcis pbiuit: quod si porcis minus imūdis mūtū vetant quod magis canibus plus imūdis. De scō autē dādo idē estimare nō possumus: quod frequent etiā bñdictionē dam? peccorum more viuētib? christianis: non quod merent accipere: sed ne forte pleni? scādaliqatī dīspereat.

AVG. de ser. 20. Cauendū est quod neqđ aperiat et: quod nō capit: melius enī querit id quod clausum ē quod id quod aperit: et aut infestat p odium ut canis: aut negligit p pceptum ut porcus. Non ē autē psequēs ut si verum occultat: etiā fallūm dicat: quod dñs quous nihil mētius sūt: vera tñ aliqđ occultauit: fm illud: Adhuc habeo vobis multa dicere que nō potestis portare mō. Sed si aliqđ nō capit: ppter fordes mundand? ē vel verbo vel ope qm fieri pōt a nobis. Quod autē dñs quedā dicit inuēnit: que multi quod aderant vel resistendo vel ptenendo nō receperūt: nō putandus ē sanctū dedisse canibus: aut margaritas ante porcos mississe. Dedit enī eis quod capere poterāt: et simul aderāt quos ppter alioz imūdia negligi nō oportebat: et quous tentantes eum in ipsis quod eis rñdebat: ptabescerēt: aliq tñ qui poterant cape ex illoz occasione multa vtiliter audiebāt. Qui ergo nouit quod rñdeat: dē rñdere saltē ppter illos quod bus desperatio suboriet: si pposita quōnē solui non possit crediderint: et hoc de rebus ad instructionē salutis ptenētib? De supnaculis autem et noxijs nōnib? dicendum est sed hoc ipsi explicandus est: cur inquirenti talia non oporteat respondere.

Petite et dabitur vobis: querite et inuenietis: pulsate et aperietur vobis. Dis enī qui petit accipit: et qui qrit inuenit: et pulsanti aperietur.

HIERO. Quia carnalia supra veterat postulari quod petere debemus ostendit dicēs: Petite et dabitur vobis. **AVG.** de ser. 20. Uel aliter: Cū pceptum eē ne sanctum dare canibus: et ne margarite an porcos mittant: ponit auditor: sue ignorātie psciūs dicere: quod sanctum me dare canibus vetas: cum adhuc me habere nō videas: et iō oportet neque subiecit dicens: Petite et accipietis. **CHRY.** sup matth.

sup matth. vel alit. **Q**uoniam ad significandam orationem quam dedit
 eis mandata dicens: Nolite iudicare. competent adiungit:
 Petite et dabitur vobis. Quasi. o. Si hac clementia ser-
 uaueritis ad inimicos: quicquid clausum vobis videtur: pul-
 sate et aperiet vobis. Petite ergo scilicet de ac nocte ora-
 tes: quia studio et labore. nec enim laborantes circa scriptu-
 ras acquirimus sciam sine gratia dei: nec gratiam acquirimus nisi
 studuerimus: ne donum dei negligenter deest. Pulsate autem ora-
 ne et ieiunio et elemosyna. Sic enim qui pulsatur ostium non tamen
 voce clamat: sed manu: sic et qui bona opera facit pulsatur opus
 bonis. Sed dices: Doctrinam peto: ut sciam et faciam: quomodo
 ergo possit facere pulsare accipiam? Sed quod potes fac: ut amplius
 possis: et quod scis seruare: ut amplius scias. Uel alit. Cum dixisset
 supra omnibus ut indulgeret inimicis: et postea prohibuerit
 ne sub obtentu dilectionis sancta canibus daretur: nunc dat
 eis bonum scilicet: ut petat deum. Illis: et dabit eis: querant
 eos qui perierant in petis et inueniunt. Pulsent eos qui in erro-
 ribus sunt: claudite et aperiet eos deus: ut habeat sermo eorum
 ad animas eorum ingressus. Uel alit. Quoniam maiora erant man-
 data superius posita quam virtus humana: transmittit eis ad deum
 cuius gratia nihil impossibile est dicens: Petite et dabit vobis
 ut quod ex hominibus presumari non potest: per gratiam dei adimple-
 atur. Cum enim alia a se alia deus munierit veloci pedum cur-
 su: aut velocibus pedibus: aut vngulis: aut dentibus: aut cor-
 nibus: hominem solum sic disposuit ut virtus illi sit ipsa: ut in-
 firmitatis sue necessitate coacti semper necessarius habeat
 dominum suum. **G**lo. Petimus autem fide: querimus spe: pulsa-
 mus charitate. Primum petere debemus ut habeamus: per quere-
 re ut inueniamus: inuenta observare ut introeamus. **REMI.**
 Uel alit. Petimus oratio: quoniam recte viuendo: pulsamus ple-
 ucrado. **A**vg. de ser. do. in monte: Petitio autem puenit
 ad iperanda sanitatem animi: ut ea se precipiat: implere pos-
 sumus: inquisitio autem ad inueniendam veritatem. Sed cum quisque
 vera via inuenit: puenit ad ipsam possessionem quam tamen pul-
 santi aperiet. **A**vg. in li. retracta. Operose quidem ista
 tria quod inter se differant: sic exponendum putavi: sed longe
 melius ad instantissimam petitionem omnia referunt. Vnde postea
 claudit dicens: Dabit bona petentibus. **CHRY.** in ho. **P**er hoc
 ergo quod addidit: Querite et pulsate. cum instantia milita-
 et robore peti iussit. Qui enim querit: omnia alia percipit a men-
 te: et ad illud solum afficit quod querit. qui autem pulsatur: cum vehe-
 mentia et feruida mente venit. **CHRY.** sup matth. Quia
 vero dixerat: Petite et accipietis ne forte petentes audien-
 tes dicerent: Ad hoc omnia dignos honorat: nos autem indigni
 sumus: ideo repetit ut tam iustus quam peccatoribus misericordia
 dei commendetur. Et ideo dicit: Omnis qui petit accipit. id est siue ius-
 tus siue peccator: tamen petere non dubitet: ut ostendat neminem
 sperni nisi qui petere dubitauit a deo. non enim credibile est ut
 opus pietatis quod exhibet benificiendo inimicis deus iniun-
 gat hominibus: ipse autem non faciat cum sit bonus. **A**vg. sup
 io anne. Unum petentes ex audit deus. Si enim petentes non au-
 diret: frustra publicanum dixisset. Dne propitius esto mihi
 peccatori. et ex ista confessione meruisset iustificationem.

Avg. in li. sniaz. pspe. fideliter autem supplicans deo per
 necessitatibus huius vite et misericorditer audit: et misericor-
 dia non audit. Quid enim infirmo sit vtile magi nouit medi-
 cus quam egrotus. Si autem id postulat quod deus: et percipit et pmit-
 tit fiet omnino quod possit: quia accipiet charitas quod petit veritas
Avg. ad paulinum et hieronimum. Bonum autem dominus quod non tribuit
 sepe quod volumus: ut quod mallem attribuat. **A**vg. de v.
 do. Perseuerantia etiam operatur: ut accipiamus quod petimus.

Avg. de ser. do. n. de. Aliqui tradunt dat: comen-
 det dona: non negat: diu desiderata dulcius obtinentur
 cito autem data vilescunt. Pete et quere iusta. Petendo enim
 et querendo crescit appetitus: ut capias. Seruat tibi deus quod
 non vult cito dare: ut tu discas magna magne considerare: ideo
 oportet semper orare: et non deficere.

¶ Aut quis est ex vobis homo quem si petierit si-

lius panem nunquid lapidem porriget ei? Aut si pi-
 scem petierit: nunquid serpentem porriget ei? Si ergo
 uos cum sitis mali: nostis bona data dare filiis ue-
 stris: quanto magis pater uester qui in celis est dabit
 bona petentibus se?

Avg. de ser. do. Sicut in superioribus egit de volatilibus
 celi et de lilijis agri: ut spes de minoribus ad maiora consur-
 geret: ita et in hoc loco cum dicit: Aut quis ex vobis homo.

CHRY. sup matth. Ne forte aliquis consideret quia est ois-
 ferentia inter deum et hominem: et ponderas petita sua dum despe-
 rat iperare: nec incipiat petere: patrum et filiorum similitudinem in-
 trodixit: ut si propter petita nostra desperamus: propter paternam
 bonitatem dei speremus. **CHRY.** in ho. Duo autem oportet
 ad hoc orationem: et petere vehementer: et quod oportet. Nec autem sui spi-
 ritualia. etenim salomoni quod petiit quod petere oportebat: velociter
 accepit. **CHRY.** sup matth. Que autem petere oportet: sub simi-
 tudine panis et piscis ostendit. Panis enim est verbum de notis-
 cia dei patris. Lapis est ois mendacium quod habet scandalum offen-
 sionis ad animam. **REMI.** Piscem autem possumus intelligere
 re verbum de christo: serpentem autem ipsum diabolum. Uel per pa-
 nem intelligit doctrina spiritualis: per lapidem ignorantia: per
 piscem vnda baptismatis sacri: per serpentem astutia diaboli siue
 infidelitas. **RABA.** Uel panis qui est communis ci-
 bus: charitatem significat sine qua alie virtutes nihil valent.

Piscis significat fidem quam ex aqua baptismatis orta est: et in
 medijs fluctibus huius vite pulsatur: tamen viuunt. Lucas autem
 addidit tertium. scilicet ouem quod est spes aialis: vnde spem significat.
 Contra charitatem posuit lapidem. id est odij duritiam: contra fidem
 serpentem. id est perfidie venenum: contra spem scorpione. id est despera-
 tionem quam retro pungit sicut scorpione. **REMI.** Est et sensus
 Non est timendum quod si petamus a deo pre panem. id est doctrinam
 vel charitatem quod porrigat lapidem. id est quod permittat cor nostrum con-
 stringi aut frigore odiorum aut duritia mentis. vel si quod per-
 terimus fidem ipse nos permittat perire veneno infidelitatis
 vnde sequitur: Si ergo vos cum sitis mali. **CHRY.** in ho. Nec
 autem dixit non detrahens: humane nature: neque malum per-
 tens omne genus humanum: sed ad omniam bonitatis sue: di-
 lectionem paternam malicia vocat: tanta est superabundantia amo-
 ris ipsius ad homines. Quia quanto ad copationem dei quod solus
 singulariter bonus est: omnes mali videntur: sicut ad copationem
 solis omne lucidum videtur obscurum. **HIE.** Uel supra aplo-
 positionem omne hominum genus datur cuius ab infamia cor ad
 malum appositum est: ut in genesi legitur. nec mirum huius secu-
 li dici malos cum et apostoli memorant: quoniam dies mali sunt.

Avg. de ser. do. Uel malos appellauit huius seculi de
 lectores. vnde et bona quod dantur: finem corum sensum bona dicenda
 sunt: quia hoc per bonis hinc: quia et in rerum natura ista bona sunt
 spiritualia. Et ad istam vitam firmam pertinet. **A**vg. de ser.
 do. Bonum enim quod facit bonos: deus est. Aurum autem et argen-
 tum bonum est: non quod te faciat bonum: sed vnde facias bonum.
 Mali ergo cum sumus: et bonum patre habeamus non semper ma-
 li remaneamus. **A**vg. de ser. do. Si ergo cum sumus mali: non
 uimur id dare quod petimus: quoniam magis sperandum est datu-
 rum deum nobis bona petentibus. **CHRY.** sup mattheum:
 Quoniam autem non omnia petentibus prestat: sed bona immo: ideo puenit
 enter addidit bona. **GLO.** A deo enim non nisi bona per-
 cipimus quia cunctis nobis videantur: omnia enim dilectis in bonum
 coopant. **REMI.** Et sciendum quod ubi mattheus sic dicit: Da-
 bit bona: Lucas dicit: Dabit spiritum bonum. sed non debet videri
 contrarium: quia cuncta bona que homo a deo accipit: per gra-
 tiam spiritus sancti dantur.

¶ Oia ergo quecumque uultis ut faciant uobis homines
 et uos facite illis. Nec est enim lex et propheta.

Avg. de ser. do. firmitas quedam et valentia ambulandi
 per sapientie viam in bonis moribus constituta est: quibus
 pducunt homines usque ad mundationem et simplicitatem cordis
 de qua iam diu loquens ita concludit: Oia quecumque uultis

Nemo enim est qui velit quod duplici corde secum agere.

CHRY. sup. math. Uel alit. Supra ppter sanctificationem oratione mandant: ut non iudicet homines eos qui peccant in ipsos. Et q: ab ordine narrationis sue recedens introduxit alia quedam: nunc ad mandatum quod ceperat rediens ait: Oia quecumque vultis ut faciat vobis homines: et vos facite eis: et nunc impetrabiliter poteritis orare. **GLO.** Uel alit. Oia bonorum spiritualium distributo: est spiritus ut opera charitatis impleant. vñ subdit: Oia ergo. **CHRY.** in ho. vel aliter: vult dominus demonstrare: quoniam oportet homines et superius inquirere auxilium: et que a seipso sunt simul inferre. vñ cum dixisset: Petite: grite: et pulsate: docet aperte ipsos homines studiosos esse. et id subdit: Oia quecumque. **AVG.** de ver. do. Uel aliter: promiserat se dominus petentibus bona largitum. Ut autem ille agnoscat medicos suos: agnoscam? et nos nostros. Excepta enim substantia facultatum: tales sunt qui petunt: quales a quibus petunt. Quam fronte habes petendi ad deum tuum qui non agnoscat paritatem tuam. Hinc est quod puer dicit: Qui obrurat aurem suam ad clamorem pauperis: et ipse clamabit: et non exaudietur. Quid autem petenti primo debeamus impendere: ut et ipsi audiamur a deo: ex hoc considerare possumus quod ab aliis volumus nobis impedi. Et id dicit: Oia quecumque vultis.

CHRY. in ho. Non simpliciter dicit oia: sed addidit: Et ergo. q. d. Si vultis audiri cum illis que dixi et hec facite. Non autem dicit: Quaecumque vis effici tibi a deo hec fac ad proximum: ut non dicas quod hoc est possibile. sed ait: Quaecumque volueris effici tibi a consensu: hec et circa primum ostendit.

AVG. de ser. do. Quidam latini codices habent additum: Bona: quod additum puto ad manifestationem finis. Occurrit: quod si quis flagitiose aliquid erga se fieri velit et ad hoc referat istam sententiam: ut hoc potest illi faciat a quo sibi fieri cupit: ridiculum est hunc putare ista impleuisse sententiam. Intelligendum est autem perfectam esse sententiam etiam si hoc non addatur. Oportet enim dictum esse: Oia quecumque vultis: non vultate ac passim: sed propter dictum accipi oportet. Voluntas namque non est nisi in bonis: nam in malis cupiditas propter deum non voluntas: non quod sic semper loquatur scriptura: sed ubi oportet: ibi omnino propter verbum tenet ut non aliud intelligat. **CYPRI.** de oratione dominica: Cum autem dei verbum dominus Iesus Christus omnibus venerit preceptorum suorum fecit grande copendium cum dixit: Quaecumque vultis ut faciat vobis homines et vos facite eis. vñ subdit: hec est enim lex et prophetia. **CHRY.** sup. math. Nam quaecumque lex et prophetia sparsim in omnibus preceperunt scripturis in hoc copendio continentur mandato: quasi innumerabiles arborum rami in una radice. **GREGO.** x. mora. Qui enim cogitat ut ea alteri faciat: que ipse sibi ab altero fieri expectat: pensat nimium ut malis bona et bonis meliora reddat. **CHRY.** in ho. Unum manifestum est etiam quoniam ex nobis qui deceant omnes scimus: et non est possibile ad ignorantiam refugere. **AVG.** de ser. do. Uidet autem hoc preceptum ad dilectionem proximi pertinere non autem ad dei: cum in alio loco duo esse precepta dicat: in quibus lex pedit et prophetia cum autem hic non addit tota lex quod ibi addidit: seruauit locum alteri precepto quod est de dilectione dei. **AVG.** viii. de trinit. Uel aliter: Ideo scriptura tamen dilectionem proximi commemorat cum dicit: Oia quecumque vultis. quod quod proximum diligit: persequens est: ut et ipsa precipue dilectione diligat: deus autem dilectio est. Quod sequens est quod precipue diligat deum.

Intrate per angustam portam. quia lata porta et spaciofa uia est que ducit ad perditiones: et multi sunt qui intrant per eam. Quia angusta porta et arcta uia est que ducit ad uitam: et pauci sunt qui inueniunt eam.

AVG. de ser. do. in mon. Admonuerat superius ad habendum cor simplex et mundum: in quo dicitur deus: sed quia hoc paucorum est: etiam incipit de inuestiganda sapientia loqui: cui inuestigande et contemplande talis oculus per oia superiora productus est

quo videri iam possit arcta uia et angusta porta. vñ subdit: Intrate per angustam portam. **GLO.** Uel alit. Est difficile sit ut aliqui facias: quod tibi vis fieri: in sic faciendum est ut intremus per angustam portam. **CHRY.** sup. math. Uel aliter: Tertia hec puenientia ad iusticiam ieiunij pertinet: ut sit ordo narrationis talis: Tu autem cum ieiunas unge caput tuum et postea sequitur: Intrate per angustam portam. Principue enim tres sunt naturales passiones et intime carnis: primo esca et potus deinde amor uiri ad mulierem: tertio loco somnus. et ideo gratius est eas a natura carnali scindere quam ceteras passiones. Et ideo nullius passionis abstinentia sic sacrificat cor: sicut quod homo sit castus ieiunium? et in uigilijs pseueras: sed propter omnes has iusticias: et precipue propter laboriosissimum ieiunium dicit: Intrate per angustam portam. Per additionem est diabolus: per quem introitur in gehennam. Porta uero est christus: per quem introitur in regna celestia. Lata autem porta dicitur esse diabolus non magnitudine patris extensus: sed effrenare superbie licentia dilatatus. Porta autem angusta dicitur christus non paruitate patris exiguius: sed humilitatis ratione collectus: quod quod totus non capit mundus: seipsum intra angustias ueteris uirginis inclusit. Uta autem perditionis est ois iniquitas. De autem spaciofa: quoniam est intra regulam discipline inclusa: et ambulantes in ea quod eos delectauerit: hoc sequitur. Uta autem uero dicitur esse ois iusticia: et propter has causas esse arcta. Considerandum autem quod nisi quis ambulauerit per uiam: non potest puenire ad portam. Qui enim non ambulat per uiam iusticie: impossibile est ut uere christum cognoscant. Sicut nec incurrit in manum diaboli: nisi qui in uia ambulat perditionis. **GREGO.** sup. ezechiel. Quia uis autem charitas sit lata: in per angustam et ardua homines ducit a terra: Satis angusta est oia permittere: unum solum diligere: prospera non ambire: aduersa non timere. **CHRY.** in ho. Sed cum postea dicat: Iugum meum suauis est et onus meum leue. qualiter hic angusta esse uia ait et arcta: sed hic monstrat esse leue esse et suauem uiam et portam sicut et altera que lata et spaciofa dicitur ipsa uia et porta est. horum autem nihil minus: sed oia pertransiunt. Transire autem labores et sudores et in bonum fine deuenire. In uita sufficiens est mitigare eos qui agones patiuntur. Si enim tepestates nautis: et vulnera militibus leuia sunt. propter spem primorum perueniunt multo magis cum celum placens fuerit et immortalis premia: nullum aliquid sentiet iminentium periculum. Sed et hoc i. angustam uocare: maxime ad faciendum esse leue pertinebat. Uigilare enim eos qui parabat: hoc enim dominus dicit erigens nram desiderium. Qui enim in agone certat: cum uiderit principem admirantem labores agonum animosior fit. Ne igitur mestus simus cum multa nobis hic tingerint tristitia: quia arcta est uia: sed non ciuitas. Id neque hic debet oportet expectare neque ibi triste aliquid solari. Dicens autem quoniam pauci sunt qui inueniunt eam: rursus hic multorum desideria significauit: et audientes erudiuit non multorum prosperitatibus attendere: sed paucorum laboribus. **HIE.** Si significanter igitur de uirga locutus dixit: quod per latam multum ambulat: angusta pauci inueniunt. lata enim non quimus: nec inuentio opus est. sponte se offert: et errantium uia est. angusta uero nec ois inueniunt: nec qui inueniunt: statim ingrediuntur per eam. Siquidem multi inuenta uitae uia: capta uoluptatibus seculi de medio itinere reuertuntur.

Antedite a falsis prophetis qui ueniunt ad uos in uestimentis ouium: intrinsecus autem sunt lupi rapaces. A fructibus eorum cognoscetis eos. Nunc colligunt de spinis uiuas aut de tribulis ficus: Sic ois arbor bona fructus bonos facit: mala autem arbor malos fructus facit. Non potest autem arbor mala bonos fructus facere: neque arbor bona malos fructus facere. Ois arbor que non facit fructum bonum excidetur et in ignem mittetur. Igitur ex fructibus eorum cognoscetis eos.

CHRY.

CHRY. sup math. Supra mandauerat aplis dñs: ne elemosynas: oñones ⁊ ieiunia corā hoib⁹ sicut hypo-
critae faciāt: ⁊ iō ad cognoscendū qz hec oia in hypocritis
fieri pnt loquit dñs: Attēdite a falsis pphetis. **AVG.**
de ser. do. Uel alit: Cū dixisset dñs paucos eē q inueniūt
angustā portā ⁊ artā viā: ne heretici q plerūq se sub no-
mine paucitatis cōmendāt: se nobis supponāt: statū sūq
cit dñs: Attēdite a falsis pphetis. **CHRY.** iho. Uel
aliter: Quia dñs est q angustā ē portā: sed ⁊ multi sunt
q puerunt eā q illuc fert viā: idēqz induit: Attēdite
a falsis pphetis. In quo vt maiorē sollicitudinē habeāt:
meminūt eoz q in patrib⁹ eoz facta sūt: falsos pphetas
vocās: etnī tūc talia cōtingerūt. **CHRY.** sup math. cū:
Qd aut scriptū est infra: Quia lex ⁊ pphete vsq ad iō-
annē. dñs qz ppheta de chūsto nō erat futura post eum.
p: ophete aut ⁊ fuerūt ⁊ sūt: sed nō q pphetarēt de chū-
sto: s; q interpretarēt ea q de chūsto ab antiqs fuerāt p-
phetata. i. doctores eccliaz. nec enī pōt qz ppheticos in-
terpretari sensus: nisi p spm pphete. Scīs ergo dñs futu-
ros ē falsos doctores heretū diuersaz admonet dñs:
Attēdite a falsis pphetis. Quia enī nō erat futuri mani-
festi gētilis: sed absconditi sub noie chūstiano non dixit:
Aspicite: sed attēdite. vbi enī res certa ē: aspiciē. i. simplr
videt. vbi aut incerta: attendit. i. caute p̄sideratur. Itēz di-
xit: Attēdite. qz firma tutela salutis ē scire quē fugias.
Non aut sic admonet Attēdite. qsi inuito deo diabolus
hereses intro ducat: s; eo p̄mittēte. qz enī nō sine iudicio
vult: seruos suos habere: iō misit tētatōnē. qz vō nō vult
eos p ignozantia p̄cire: iō p̄monet. Ne aut aliqd hereti-
cus doctoz dicat: qz nō dixit uos falsos pphetas: s; gē-
tiliū ⁊ iudeoz doctores: iō addidit: Qui ve. ad vos i ve-
st. ouīū. Oues enī chūstiani dicūt. vestimentū aut ouile
est spēs chūstianitatis ⁊ simulate religiōis. nulla aut res
sic exterminat bonū sicut simulatio. Nā malū sub specie
boni celatq: dñs nō cognoscit nō cauet. Et ne adhuc dicat
heretic⁹: qz de veris doctozib⁹ loqit: qz p̄ctores sunt: iō
addit: Intrinsec⁹ aut sūt lupi rapaces. Catholici aut do-
ctores est fuerint p̄ctores: serui qdē carnis dicūt: non tñ
lupi rapaces: qz nō hnt p̄positū p̄dere chūstianos. Ma-
nifeste q de hereticis doctozibus dicit: qz eo p̄posito spe-
cie chūstianoz suscipiūt: vt chūstianos iniquo seductio-
nis moīu dilaniēt: de qbus dixit apls: Scio qz post dis-
cessū meū intrabūt i vos lupi graues: nō p̄centes gregi.
CHRY. in ho. Sed tñ videt falsos pphetas hic nō he-
reticos insinuare: s; eos qdē qui vire sūt corrupte: s; fa-
cie quidē virtutis induūt: qz induit: Affructibus eoz co-
gnosceris eos. Apud hereticos enī ē multotiens ⁊ vitā
inuenire: apud hos aut quos dixi nequaq. **AVG.** de
ser. do. Un rectissime qrit: quos fruct⁹ nos attēdere vo-
luerit. multi enī quedā in fructib⁹ deputāt: q ad vestitum
ouīū p̄tinet: ⁊ hoc mō de lupis decipiūt: secuti enī sūt vī
ieiunia: vel elemosynas: vel oñones q p̄tendūt hoib⁹: pla-
cere cupientes eis: qb ista difficilia vident. Hi q nō sunt
fruct⁹ de qbus cognosci istos monet. Ista enī que cū bo-
no aio sunt: sūt p̄prie ouib⁹ vestes: cū aut malo in erro-
re nō aliud q lupos tegūt. s; nō iō debēt oues odisse ve-
stimentū suū q plerūqz illo se occultāt lupi. Qui sūt ergo
fructus qbus cognoscām arborē malā dicit apls: Ma-
nifesta sūt opa carnis q sunt fornicatio: imundicie. Qui
vero sunt fructus qbus cognoscām arborē bonā: idē apls
dñdū dñs: fructus aut spūs sūt charitas: gaudiū: pax.
CHRY. sup math. fructus etiā eius ouis ē p̄fessio
eius fidei. qui enī fm deū vocē humilitatis ⁊ vere p̄fessio-
nis emittit: ouis ē. qui aut ⁊ veritatē blasphem⁹ vlulat
⁊ deū: lupus ē. **HIE.** Et sic q pōt de ouib⁹ intelligi qd
hic de falsis pphetis dñs: q aliud habitu ac sermone pro-
mittit: aliud ope demonstrat: specialit de hereticis intel-
ligendū videt: q vident p̄nētia ac ieiunio qsi qdā p̄cta-
tis veste se circū dare: intrinsec⁹ aut hntes animū venenā.

ruz: simplicioz fratrū corda decipiūt. **AVG.** de ser. do.
in monte: s; ex opibus cōgici pōt vtrū exteriorē cultū
ambitiōe aliq faciūt. Cū enī ceperint aliqb tētatōib⁹
ea ipsa vel subtrahi vel negari q isto velamine vel p̄secuti
sūt: vel cōsed cupierūt: tūc necesse ē vt appareat vtrū lu-
pus in ouina pelle sit: an ouis in sua. **GREG.** xxij. mo-
ra. Hypocrita citā sancte ecclē pace p̄mittit: tēcirco ante
oculos n̄ros religiōe vestit. Siq vō fidei tētatō eripat
statim lupi mens rabida habitu se ouine pellis expoliāt:
q tūq ⁊ bonos seuiat: p̄sequēs demonstrat. **CHRY.** in
ho. facile etiā hypocrite capiūt: via enī quā iusti sūt abu-
lare laboriosa ē. hypocrita aut laborare nō vtiqz eliger.
Deinde vt nō dicas: qm ipossibile est cognoscere tales:
rursū rōnē ab humano exēplo ponit dñs: Nūqd colli-
gent de spinis vuas aut de tribulis ficus: **CHRY.** super
math. Quia in se mysteriū chūsti hz. sicut enī botus mul-
ta in se grana ligno mediāte suspēdit: sic ⁊ chūstus multos
sibi fideles p lignū crucis tenet adiūctos. Ficus aut ē ec-
clesia: q multos fideles tenet dulci quodā charitatē am-
plexu: sicut ficus multa grana vno tegmine tenet inclusa.
Sūt ergo sic signa hec: charitatis qdē in dulcedine: vni-
tatis aut in cōiunctiōe granoz. In vna aut patientie qdēz
signū ē: qz in torcular mittit. gaudiū aut: qz vinum leuificat
cor hois. sincritatis: qz nō est aq p̄mixtū. suauitatis aut
in delectatiōe. Spine aut ⁊ tribuli sūt heretici. sicut ergo
spina vel tribulus ex q̄cūqz pte hz aculeos: sic ⁊ seruos
diaboli ex q̄cūqz parte cōsideraueris: iniquitatis pleni sūt.
Nō pnt ergo huiusmōi spine ⁊ tribuli ecclesiasticos fru-
ctus p̄ferre. Q aut p̄ticulariter sub similitudine ficus ⁊ vi-
tis spine ⁊ tribuli dixerat: ostēdit p̄nt vniuersalitē eē verū
cū dicit: Sic oīs arbor bona fruct⁹ bonos facit: mala aut
arbor fruct⁹ malos facit. **AVG.** de ser. do. In hoc aut
loco illoz error cauendus ē q de duab⁹ arboribus du-
as naturas opināt: eē: quaz vna sit deī: altera vō nō. Nō
aut cos adiungere duas istas arbores dicēdū ē: qz de hoī-
bus cū dicē planū ē: si quis p̄cedētia ⁊ p̄sequētia legerit.
AVG. xij. de ciuit. dei. Noībus aut p̄dictis ipse nature
displicent: nō eas p̄siderātib⁹ fm vtilitatē suā. nō aut ex
cōmodo vī incōmodo n̄ro: sed p seipsā p̄siderata nā dat
artifici suo gl̄iaz. Nature igit oēs qm sūt: ⁊ iō hnt modū
suū: specie suā: ⁊ quādā secū pacē suā p̄fecto bone sunt.
CHRY. in ho. Ut aut null⁹ dicat qm mala arbor fert
qdē fructus malos: fert aut ⁊ bonos: ⁊ sic difficilis sit co-
gnitio duplici platōne existētē: iō subiungit: Non potest
arbor bona fructus malos facere: neqz arbor mala fru-
ctus bonos facere. **AVG.** de ser. do. Et hoc verbo pu-
tant manichei neqz animā malā fieri posse: vt in meli⁹ cō-
mutet: neqz bonā in deterius: qsi dicitur sit: Non pōt ar-
bor bona mala fieri: neqz mala fieri bona. sed ita dictū ē:
Non pōt arbor bona fructus malos facere: nec econuer-
so. Arbor q̄ppe est ipsa aia. i. ipse hō: fructus vō opa ho-
minis. Nō ergo pōt malus hō bona opari: neqz bon⁹ ma-
la. Ergo si vult malus bona opari: pus bon⁹ fiat. Quā-
diū aut qsqz malus est nō pōt facere fruct⁹ bonos. Sicut
enī pōt fieri vt qd fuit nix: nō sit: nō aut vt nix sit calida:
sic pōt fieri vt qui malus fuit: nō sit malus: nō m fieri po-
test: vt malus bñ faciat: qz est aliqñ vtilis ē: nō hoc ipse
facit: sed sit de illo diuina puidētia pcurāte. **RABA.**
homo aut ipse arbor bona vel mala dñ ppter voluntatē
bonā vel malā. fructus aut sūt opa q nec bona male vo-
luntatis eē pnt: nec mala bone voluntatis. **AVG.** cōtra
Julia. Sicut aut manifestū est ex voluntate mala tanq ex
arboze mala fructus eius fieri oia opa mala: sic ipsa vo-
luntatē malam. vñ dices eē exortā nisi quia voluntas ma-
la angeli ex angelo: ex hoīe hoīs orta est. Quid aut erant
hec duo anteq in eis ista mala orirent: nisi bonū op⁹ dei
⁊ bona atqz laudanda natura: Ecce ergo ex bono oritur
malum: nec fuit oīno vñ oriri possit: nec ex bono ipsam
dico voluntatē malā: qm nullū malum p̄cessit: nō op̄ra.

mala: que non sūt nisi ex volūtate mala tanq̃ ex arboze mala: nec ideo tanq̃ ex bono potuit oriri volūtas mala: qz bonū factum ē a bono deo: sed q̃ de nihilo factum nō de deo. **HIERO.** Querebam? aut ab hereticis q̃ duas in se ptarias dicūt esse naturas: si iuxta intelligentiaz eorū arbor bona malos fruct? facere nō pōt: quō mox ses arbor bona peccauerit: ad aquā p̃tradictiōis: petrus ē in passione dñm negauerit dicēs: Nescio hoīem: Aut qua p̃ntia focer moysi arbor mala q̃ in deū istū non credebat: dedit p̃siliū bonum? **CHRY.** in ho. Quia vero punire nō iusserat falsos p̃phetas: idē tēret eos sūm penā que est a deo dicēs: **Dis** arbor que nō facit fructū bonūz excidetur: et in ignē mittet. q̃bus verbis et iudeos insinuat re videt: ideoqz verboz iōannis baptiste meminit: p̃cedem vba penam eis subscribēs. **Enī** et ille hoc dixit ad iudeos: securim et arborē inscissā: et ignē inextinguibilem cōmemorās. **Sic**qz aut diligēt iuestigabit due pene sūt: et excidit: et cōburi. q̃ enī p̃buri et a regno excidet oīno: q̃ pena difficilioz ē: multi aut gehēnam solū abhorret. **Ego** aut casū illius glorie multo amariorē penā gehēne cō dī co. **Qd** enī parū vel magnū malū non suscipiet pater: vt videat et possit dūcissimū filiū: hoc itaqz in gloria illa putemus: non enī aliqz filius ita suavis ē patri vt illo rum bonozū requies et dissolui et cūm christo. in tole rabilis quidē pena est et gehēna: s̃z siqz deccē mille ponat gehēnas: nihil tale dicit quale ē a beata glia illa excidere et odio haberi a christo. **GLO.** Ex p̃missa aut similitudine cōcludit qd supra iam dixerat quasi manifestū dicēs: **Itaqz** ex fructibus eorū cognosceris eos.

Non omnis qui dicit mihi: dñe dñe intrabit in regnū celoz: sed qui facit volūtates patris mei qui in celis ē: ipse intrabit in regnū celoz. **Multi** dicent mihi in illa die: dñe dñe nonne in nomine tuo p̃phetauim? et in nomine tuo demonia eiecimus: et in nomine tuo uirtutes multas fecimus: et tūc confitebor illis: qz nunqz noui uos. **Discedite** a me omnes qui opamini iniquitatem.

HIE. Sicut supra dixerat eos q̃ habēt vestē bone vite nō recipiēdos p̃p̃t dogmatū nequitia: ita nūc ecōtra: rio asserit: nec his quidē accōmodādā fide: q̃ cū polleant integritate doctrine malis opib? destruūt. vtrūqz enī dei seruiciū necessariū est: vt et opus sermone: et sermo opib? cōp̃obef. et iō dicit: **Nō** oīs q̃ dicit mihi dñe dñe intrabit in regnū celoz. **CHRY.** in ho. Vbi iudeos maxime tangere videt in dogmatibus oīa ponētes. vñ et paulus eos inculcat dicēs: **Si** aut tu iude? cognominaris et redestis in lege. **CHRY.** sup matth. **Uel** aliē: qm̃ falsos p̃phetas et veros ex fructib? eoz docuit discernēdos: hic iam manifestū docet q̃ sūt fructus quib? discernē nūc p̃bi doctores et reprobi. **AVG.** de ser. do. **Lauē** dū enī ē in ipso christi noīe ab hereticis vñ q̃buslibet male intelligentibus: et seculi hui? amatozib? ne decipiamur. et iō dicit: **Non** oīs qui dicit mihi dñe dñe. **Sed** merito pōt mouē quō hūc snie pueniat illud apli: **Nemo** pōt dicere dñm iēsu nisi in spūscō. **Non** enī possum? dicē illos qui nō intrant in regnū celoz hē spūscm̃. **Sed** apls ppe posuit hoc verbū dicit: vt significet voluntatē atqz intellectū dicētis: **Ille** enī p̃p̃te dicit: q̃ voluntatē ac mentez suā sono vocē enūciat. oīs aut generalit̃ hic posuit vbi dicēdi. videt enī etiā ille dicē: q̃ nec vult nec intelligit qd dicit. **HIE.** **Moris** ē enī scripturaz dicta. p factis accipere: sūm quē sensū dicit apls: **Cōstient** scire deum factis aut negāt. **AMBRO.** **Oīne** etiā verū a quocūqz dicitur: a spūscō est. **AVG.** de ser. do. **Non** ē putem? ad illos fructus de quib? supra dixerat p̃tinere: siqz dñō nō stro dīcat: dñe dñe: et ex eo nobis arbor bona videat: s̃z illi sūt fructus facē volūtate dei. vñ sequit: **Sed** q̃ fa. vo.

pa. mei qui in celis ē: ipse intra. in re. ce. **HILA.** Celestis enī regni iter obediētia volūtatis dei: nō nūcupatio repara ē. **CHRY.** sup matth. **Que** aut ē volūtas dei ipse dñs docet: **Hec** est inq̃t volūtas eius q̃ misit me: vt oīs qui videt filiū: et credit in eū: habeat vitā eternā. **Cre** dulitatis aut verbū: et ad cōfessionē respicit: et ad actū. q̃ nō p̃ficetur aut nō cōuerfat sūm verbū christi: nō intrabit in regnū celoz. **CHRY.** in ho. **Non** aut dixit: **Qui** facit volūtate meā: sed p̃t: qm̃ interi pueniēs erat pus hoc suscipi ad ibecillitatē eoz: sed et p hoc illō occulte insinuat: nō ē enī alia volūtas filij q̃ que ē patris. **AVG.** de ser. do. **Illud** aut ad rē p̃tinet: ne decipiamur: non solūz nō xpi p eos q̃ nomē hnt: et facta nō agūt: sed etiā q̃busdam factis atqz miraculis: qualia p̃p̃t infideles cū fecerit oīs monuit tñ ne talibus decipiamur: arbitrātes ibi ē inuisti bilē sapientiā: vbi miraculū visibile videm? **Uñ** adiungit et dicit: **Multi** dicēt mihi in illa die. **CHRY.** in ho. **Vides** qualit̃ latent iāz seipsū introduct. **Quia** enī oīm p̃pleuit sermonē: mōstrat seipsū iudicē ēē. **Que** enī pena expectat eos q̃ peccant: iā an monstrauit. **Quis** aut est q̃ punit: hoc iā reuelat dicēs: **Multi** dicēt mihi in illa die.

CHRY. sup matth. **Qñ** s. venerit in maiestate patris sui: qñ iam nemo ausus ē garrula p̃tētiōe sermonum aut mendaciū defendere aut dīcere veritati: qñ opa singulorū loquēt: et ora tacebūt: nec alter p altero interuenit: sed singulū ibi tūc bnt. In illo enī iudicio nō erūt testes adulatores hoīes: sed angeli veraces: iudex aut dñs iust? vñ p̃p̃timentū hōiūz et angustias patientiū vocē exp̃ssit dicēs: **Dñe dñe.** **Nō** enī semel sufficit illi dicere dñe: quē necessitas timoris astringit. **HILA.** **Etiam** aut sibi ex verbis intētiōe p̃sumit in doctrine p̃phetia et demonioz fuga et opoz virtutib?: atqz hinc sibi regnū celoz p̃olice tur dicēs: **Nōne** in noīe tuo p̃phetauim? **CHRY.** in ho. **Sed** sūt quidā qui dicūt qm̃ mētientes hi hoc dixerūt: ideo saluari nō sūt: sed nō auderēt iudice p̃fete ad ipsū hoc dicere. **Sed** et ipsa rāio et interrogatio ostendit eos talia fecisse. **Quia** n. h. mirabiles erant apud oēs miracula facientes: illie aut vident seipsos punitos admīrātes dicūt: **Dñe** nōne in noīe tuo. **Quidā** aut dicūt: qm̃ nō in tpe in quo hec miracula faciebāt intq̃ agebāt: s̃z p̃stet. **Sed** si hoc erit rursus qd dñs volebat mōstrare: nō p̃stat q. s. neqz fides neqz miracula valēt: bona vita non existeret: qd et paulus dicit: **Si** habuero fidē vt montes trāsserā: charitatē aut nō hūero: nihil sū. **CHRY.** sup mat. **Sz** p̃sidera qz in noīe dicūt: nō i spū. p̃phetat enī in noīe christi: sed in spū diaboli: quales sunt diuinatores. **Sed** sic discernūt qm̃ diabolus interdū falsa dicit: spūscū nunqz. **Concessū** est aut et diabolo interdū vera dicere: vt mendaciū suū rata veritate cōmendet. **Demonia** aut cūciunt in noīe christi hntes spū inimici: magis autē non cūciunt: sed eijcere vident colludētib? sibi demoni bus: faciūt et virtutes. i. miracula: non vilia et necessaria s̃z inuilia et vacua. **AVG.** de ser. do. **Legāt.** n. quāta fecerint resistentes moysi magi egyptioz. **HIE.** **Uel** aliē: p̃phetare virtutes facē et demonia eijcere etiā diuina virtute interdum nō est eius meriti q̃ opaf: sed vel inuocatio noīs christi hoc agit: vel ob p̃tēplationē eoz qui inuocāt: aut vilitatē eoz: qui vident et audiūt p̃cedit: vt hōies despiciāt signa faciētes: tñ deū honorāt ad cuius inuocationē fiunt tanta miracula. nā et saul et balaā et cayphas p̃phetauerunt: et in actib? aplōz filij sene videbantur eijcere demonia: et iudas apls cū aio p̃ditoris multa signa inter ceteros aplos fecisse narraf. **CHRY.** i ho. **Quia** enī nō oēs ad oīa apte se habebāt: sed hi qdē erant vite pure: fidē aut non tantā habebāt: hi aut contrariū iō deus illos p hos p̃uertebat: vt multā oñderet fides: hos aut per hoc ineffabile signoz donum vtfierēt meliores euocabat. vñ et cum multa copia hāc grāz eis dabat. **Di** cent enī: **Virtutes** multas fecimus. **Sed** qz circa eū qui

eos ira honorauit: ingrati facti sunt: recte sequitur. Tunc confitebor illis quia non noui vos. **HIERO.** Signat dicitur: tunc confitebor illis quia multo tempore ante dicitur dissimulauerat. **CHRISTUS.** super mattheum. Grandem enim iram grandis dilatio precedere debet que iusti facit dei eum iudicium: et dignum interitum peccatorum. Sciendum autem quod peccatores nescit deus: quia non digni sunt ut cognoscant a deo: non quia omnes ipsos non cognoscit: sed quia suos esse illos non cognoscit. Sed videt eos non cognoscere: quia non eos diligit: sicut etiam non videt deum cognoscere quod non colit eum digne. **CHRISTUS.** in hoc. Dicit autem eis: Nunquam noui vos. quasi non solum in preiudicio: sed neque tunc cum miracula faciebat eis. multos enim et hic iam odio habet: et ante punitionem auertit. **HIERO.** Obserua etiam hoc quod dicit: Nunquam noui vos. esse etiam quodammodo dicentes quod omnes homines semper purificati sunt inter rationabiles creaturas.

GREG. xx. moria. Hec autem sententia datur intelligi quod in hominibus charitas: humilitas: non autem debeant virtutum signum venerari. unde autem sancta ecclesia etiam siqua sunt hereticorum miracula despiciat: quia hec sanctitatis spiritum non esse cognoscit. Probatio quod sanctitatis non est signa facere: sed primum ut se diligere: de deo vera: de primo meliora quam de seipso sentire. **AVG.** contra aduersariū legi et prophetarum. Absit autem ut secundum monachos ista de prophetis sanctis dominus dixerit: sed dictum est de his quod posterius euangelium predicatum in eis non mine sibi loqui videtur: nescientes quod loquantur. **HILA.** Sic autem hypocrite gloriati sunt: quasi aliquid proprium sit quod loquuntur aut faciunt: et non omnia virtutes dei inuocata perficiat: cuius doctrine sciam lectio afferat: demoniorum fugat: christi nomen exagitet. De non igitur est beata illa eternitas: per mercedem: malum oem videmus: agamusque potius quod vult quod potest gloriemur. Repudiatis igitur eos ac expellens propter opera iniquitatis dicit: Discedite a me qui operamini iniquitatem. **HIERO.** Non dixit: qui operati estis iniquitatem: ne videatur tollere penam: sed qui operamini. I. qui vsque in presentem horam cum iudicio ipsi aduenierit: non habeatis facultatem: peccandi: tunc adhuc habetis affectum. **CHRISTUS.** iho. Non moria quidem animam a carne separat: autem autem propositum non imutat.

Omnis ergo qui audit verba mea hec: et facit ea: assimilabitur viro sapienti qui edificauit domum supra petram: et descendit pluuia et uenerunt flumina: et flauerunt uenti: et irruerunt in domum illam: et non cecidit. Fundata enim erat supra petram. Et omnis qui audit verba mea hec: et non facit ea: similis erit viro stulto qui edificauit domum suam super harenam: et descendit pluuia et uenerunt flumina et flauerunt uenti: et irruerunt in domum illam: et cecidit: et fuit ruina eius magna.

CHRISTUS. in hoc. Quoniam quidam futuri erant: quod dicta sunt a domino admirantes: ostensionem autem quod per opera non tribuuntur: sed proueniens eos terret dicens: Omnis ergo qui audit verba mea hec et facit ea: assimilabitur viro sapienti. **CHRISTUS.** super mattheum. Non autem dixit: Estimabo eum qui audit et facit verum sapientem: sed Assimilabitur viro sapienti. ergo quod similis homo est. Cui autem assimilatur: christus. Christus autem est sapiens vir qui edificauit domum suam. I. ecclesiam supra petram. I. supra fortitudinem fidei. Vir autem stultus. I. diabolus: qui edificauit domum suam: id est omnes impios super harenam: id est inconstantiam infidelitatis: aut super carnales homines quod dicitur harena propter sterilitatem. Et quod non coheret sibi: sed sunt per diuersas opiniones dispersi: et qui sunt innumerabiles. Pluuia autem est doctrina quod irrigat hominem. nubes autem est a quibus pluuia fluit. quidam a spiritu sancto excitant sicut apostoli et prophete. Et quidam a spiritu diaboli: sicut heretici. Uenti autem boni sunt spiritus diuersi: virtutes vel angeli qui inuisibiles in se habent hominum operantur: et adducunt ad bona. Uenti autem mali sunt spiritus immundi. flumina autem bona sunt euangeliste et doctores: populi flumina mala: homines im-

mundo spiritus pleni et verborum instructi: sicut pharisaei et ceteri secularis scie. professores de quorum venire exierit flumina aque mortue. ecclesiam quoque quam christus fundauit non pluuia mendacis doctrine corrumpit: neque diabolicus flatus impellit: neque violentorum fluminum impetus mouet. Nec est petra riuus quod quidam de ecclesia cadunt. Non enim omnes qui christiani dicuntur christi sunt: sed nouit dominus qui sunt ei. Sed petra domus quam edificauit diabolus descendit pluuia vere doctrine. venti. I. spirituales gratie aut angeli. flumina quatuor euangeliste et ceteri sapientes. Et sic cecidit domus. I. gentilitas: ut surgeret christus: et facta est eius ruina magna: solutis eroribus uicinis mendacijs et idolis in toto mundo destructis. christo quoque similis est qui audit uerba christi et facit ea. ipse enim edificat supra petram. I. christum qui est omne bonum: ut in quo cuiusque specie boni aliquid edificauerit supra christum edificat se videat. sicut autem ecclesia edificata a christo dirui non potest sic talis christianus: quod se edificauit supra christum: nulla aduersitas deicere potest: secundum illud: Quis nos sepabit a charitate christi? Diabolo autem est similis qui audit uerba christi: et non facit. Verba enim que audiuit: et non sunt. separata sunt et dissipata: et ideo assimilatur harena. Harena etiam est omnis malicia: unde etiam munditia bona. Sicut autem domus diaboli destructa est ita tales supra harenam fundati destruentur et cadunt. Et est ruina magna si de fundamento fidei aliquid ruine fuerit passus. Non autem si fornicatus fuerit: aut homicidium fecerit: quia habet uiam penam surget: sicut et dauid. **RABA.** Uel ruina magna intelligenda est: qua dicturus est dominus audientibus: et non facientibus: Ire in ignem eternum. **HIERO.** Uel aliter: Super harenam quod fluida est et in una copula non potest redigi omnis hereticorum sermo edificat: ut corruat. **HILA.** Uel aliter: In pluuia blandia et sensum illibetum voluptatum illecebras significat: quibus primum fides rimis parentibus imadescit: per quas fluuiorum perflus. I. gratiarum cupiditatum motus incurrit: ut exinde tota ventorum vis circumstantium deficiat. I. uersus diabolice prauitatis spiritus inferat. **AVG.** de sermone. Uel aliter: Pluuia cum in mali aliquid significatio ponitur: caliginosa supstitutio intelligitur. Rumes autem hominum uentis copant: fluuii autem carnalibus percupiscentijs tamquam fluctibus super terram: et qui per peritibus inducit aduersitatibus fragilis: quia nihil metuit: qui fundata habet domum supra petram. I. qui non solum audit preceptum dominum: sed etiam facit. Et in his oibus piculo se subiicit: qui audit et non facit. Non enim. quod si firmat in se que dominus precipit: vel ipse audit: nisi faciendo. Considerandum autem est: quia cum dixit: Qui audit verba mea hec. satis significat istum sermonem oibus preceptis quibus christiana uita formatur: esse perfectum: ut merito quod finem ea uiuere uoluerint: operentur edificanti supra petram.

Et factum est cum consummasset iesus uerba hec: admirabantur turbe super doctrina eius. Erat enim docens eos sicut patrem habens: et non sicut scripti beatorum et pharisaei.

GLO. Posita doctrina christi effectum doctrine ipsius in turbis ostendit dicens: Et factum est cum. I. iesus uerba hec admittitur super doc. eius. **RABA.** Consummatio hec ad perfectionem uerborum et integritatem dogmatis pertinet. Quod autem dicitur turbas admirari aut infideles in turba significat: quod ob hoc stupebant: quia non credebant uerbis saluatoris: aut quod omnes generaliter demonstrat: quod excellentiam tante sapientie in eo uenerabant. **CHRISTUS.** super mattheum. Placatus rationabiliter hominem intellectus laudem generat: uictus autem admirationem. Quicquid enim digne laudare non possumus admiramur. Ad miratio tamen eorum magis ad gloriam christi pertinebat quam ad fidem ipsorum: si enim crederet in christum non mirarentur. Illud enim mouet admirationem quod super facientis aut dicentis profectus: et ideo quod a deo factum aut dictum est: non admiramur: quia omnia minora sunt quam dei potentia. Turbe autem erant que mirabantur. I. populi uulgaris: non principes populi qui non discendi studio audire solebant. Populus autem simplex simpliciter

audiebat: sed eorum silentium si illi interfuerint suis conditionibus turbassent: ubi enim est maior scia illius fortior malicia: qui enim festinat esse potior non est potior esse secundus. **AVG.** de co. euā. Ex eo autem quod hoc potest videri discipulorum turbam deservisse: ex quibus illos. xij. elegerat in monte ex pluribus: quos apostolos nominavit: quod mattheus habet permixtum. Solis enim discipulis in monte videtur iesus hunc habuisse sermonem quem mattheus interposuit: et lucas tacet. Et deinde cum descendisset in loco capistri habuisse alterum simile: de quo mattheus tacet: lucas non tacet. Quamquam etiam illud possit occurrere quod sicut supra dictum est apostolis: ceterisque turbis pluribus unum habuisse sermonem quem mattheus lucasque narraverunt diverso narrandi modo: sed eadem veritate sentiamus: et sic planum est quod hic de deo admiratione turbe. **CHRY.** in ho. Laudam autem admirationis subdit dicens: Erat enim deus. eos sic proba. et non sicut scri. eorum et phari. Si autem hanc partem videntes per opera scribe eum a se abigebant: ubi sola verba erant potestate manifestantia: quod scilicet scandalizati habuissent: sed turbe hoc non passe sunt. Cum enim anima benivolenta fuerit: facile persuadeatur a sermonibus veritatis. Erat autem potestas docentis ut multos eorum caperet et in admirationem mitteret: ita quod propter delectationem eorum quod dicta erant: neque tacere dimittebant. unde et secute sunt eum descendente de monte. Stupebant autem eius maxime partem: quia non ad alium refereretur ut propheta ut moyses dixit: quod dixit: sed ubique ostendit se eum esse: qui habet omnem legem ferens et in fine apponebat. Ego autem dico vobis.

HIE. Quia quasi deus et dominus ipse moyses per libertatem voluntatis sue vel ea que minus videbantur addebat in lege: vel commutans predicabat in populo: ut supra legimus. Dicitur et antiquis: ego autem dico vobis. Scribit autem ea tamen docebat quod scripta sunt in moysi et prophetis. **GREG.** xliij. mora. Vel singulariter christum ex bona parte locutus est: quia ex infirmitate mala nulla commisit. Nos autem quia infirmi sumus ex propria infirmitate peccamus quo decedimus ordine infirmis fratribus consulamus. **HILA.** Vel in verborum virtutibus effectum patris metiebantur. **AVG.** de ser. do. Hoc est enim quod in psalmo significat: fiduciam agam in eo: Eloqua domini: eloqua casta: argenti igne examinatum terre probatum seculum propter quem numerum admonitus sum omnia ista precepta ad sepe illas referre sentias: quas in principio sermonis huius posuit. scilicet de beatitudinibus. Quia autem aliis fratribus irascatur sine causa vel racha dicat: vel famulum eum appelleret: superbissime admittit: quod est unum remedium ut supplicium alio venia deprecetur: qui non instantie spiritui inflatur. Beati ergo pauperes spiritus: quoniam ipsorum est regnum celorum. Cessavit autem aduersario. si verbo dei reverentia exhibendo: quicquid ad testamentum patris operiendum: non litibus acerbis sed pietate mitis accesserit. Beati ergo miseres: quoniam ipsi hereditatem possidebunt terram. Quicquid etiam carnalis delectationem rectam voluntatem suam rebellare sentit exclamet: Infelix ego homo quia me liberabit de corpore mortis huius: et ita lugendo ipso et solatioris auxilium. unde beati qui lugent: quoniam ipsi consolabuntur. Quid autem laboriosius cogitari potest quam ut ociosa consuetudine suapanda precipiant intra se membra impedimenta regni celorum: nec dolore frangat: toleret in consuetudine fide omnia que quisque sint molestissima crimine tamen fornicationis non habet: vix loquatur non in rationibus crebris: sed in more probitate commendet. Sed quia tantos labores inire audeat: nisi flagret amore iusticie: quasi fame ac siti vehementer appetens. Beati ergo qui esuriunt et sitiunt. quoniam ipsi saturabuntur. Quis autem potest parare esse ab infirmis iniurias sustinere: petenti a se tribuere: diligere inimicos: benefacere his qui se oderunt: orare pro persecutoribus: nisi perfecte misericors. Beati ergo misericordes: quoniam ipsi misericordiam consequentur. Mundum autem cordis oculum habet: qui sine bonorum operum suorum: non in eo constituit ut hominibus placeat: neque ut comparet ea que huic vite sunt necessaria: neque temere animam hominis perdat: quod quid exhibet homini: hac intentione exhibet: qui sibi vult exhiberi. Beati ergo qui mundo corde quoniam ipsi deum videbunt. Oportet etiam ut per

mundum cor: inveniatur anima via sapientie: cui puerorum hominum deceptio obstitit: quod eadem est venire ad pacem sapientie. Beati ergo pacifici: quoniam filii dei vocabuntur: sed siue iste ordo considerandus sit siue alius: faciendum sunt qui audiunt a domino: si volumus edificare super petram. **CA. VIII.**

Quam autem descendisset iesus de monte: secute sunt eum turbe multe: et ecce leprosus veniens adorabat eum dicens: Domine si vis potes me mundare. Et extendens iesus manum: tetigit eum dicens: Volo: mundare. Et confestim mundata est lepra eius. Et ait illi iesus: Vide ne mini dixeris: sed uade ostende te sacerdoti: et offer munus tuum quod precepit moyses in testimonium illis.

HIE. Post predicationem atque doctrinam: signorum offert occasio: ut per virtutum miracula peritus apud audientes sermo firmetur. **CHRY.** Quia enim quasi partem habens docebat ut non estimaretur omnino esse hic doctrinam modus operibus hoc idem facit: quasi partem habens curare. Et ideo dicit: Cum autem descenderet de monte. secuti sunt eum turbe multe. **ORIGENE.** Docete enim domino in monte: discipuli erant cum ipso quibus erat datum celestis doctrine nostre secreta. Tunc autem descendente eo de monte: turbe secute sunt eum: que in monte ascendere nequaquam poterant: quia quos delictorum sarcina deprimit: ad mysterium sublimia scendere non valent. Descendente autem domino: hoc est inclinante se ad infirmitatem et impotentiam ceterorum: misertus est imperfectio eorum vel infirmitati. secute sunt eum turbe multe: quod a propter claritatem pleniorum propter doctrinam: nonnulli propter curationem et administrationem. **AIMO.** Vel aliter: Per montem in quo dominus sedet celum intelligitur: de quo scriptum est: Celus mihi sedes est. Sed cum dominus in monte sedet: soli discipuli ad eum ascendunt quia antequam fragilitatis nostre humanitatem assumeret: non erat tamen in iudea deus. At vero postquam de monte sue divinitatis descendit: et humanitatis nostre fragilitatem assumpsit: magna turba nationum secuta est eum. Demonstrat autem doctoribus: ut in predicatione sua sermonem habeat partem: et sicut viderint unum quicquid capere posse: ita et verbum dei annuncient. Ascendunt enim in monte doctores: cum perfectionibus excellentia precepta ostendunt: descendunt vero cum infirmioribus leviora demonstrant. **CHRY.** super matth. Inter ceteros autem qui montem non ascenderat: et leprosus sursum ascendere non valebat quasi peccatorum bauians pondus. Leprosus enim est peccatorum aiarum nuntius. Ideo ergo dominus de altitudine celi quasi de excelso monte descendit ut leprosum peccatorum nuntium mundaret. Et ideo quasi iam paratus descendenti occurrat propter quod dicit: Et ecce leprosus veniens. **ORIGENE.** Deorum sum currit et in monte nihil dicit: quia ipse est omnipotens sub celo tempus doctrinam: et ipse curatio. In monte docuit: animas curavit: corda sanavit: quibus completis sicut de celestibus montibus ad salvandos carnales descendente: venit ad eum leprosus et adorabat eum antequam peteret. adorare cepit: cultum ostendens. **CHRY.** super matth. Non enim illi petebat quasi hominem artificem: sed adorabat eum quasi deum. Omnis autem perfecta est fides et confessio. unde leprosus fidei operum adorans implevit: sed opus confessionis implevit in verbis. unde adorabat eum dicens: Domine si vis potes me mundare. Voluntas tua opus est: opera tue voluntati obediunt. Tu prius naama syrum per heilem a lepra mundasti: et modo si vis potes me mundare. **CHRY.** in ho. Non dixit: Si rogaveris deum: neque si adoraveris sed si volueris: potes me mundare. Neque dixit: donec munda: sed ei totum concessit: et tamen eum facit: et potestate universorum ei attribuit. **CHRY.** super matth. Et ita spiritali medico spiritalis offerebat mercedem. nam sicut medici pecuniam: iste oratione placatur. Nihil enim dignius offerimus deo quam orationem fidelis. In hoc autem quod dicit: Si vis. non dubitat christi voluntatem